

KOTIUTUSMENETELMIEN VAIKUTTAVUUS POTILAAN PALAAMISEEN SAIRAALAHOITON KOTIUTUKSEN JÄLKEEN

TAUSTA

Takaisin sairaalahoitoon joutuminen pian kotiutumisen jälkeen ei ole potilaan ja hänen terveydentilansa tai sairautensa hoidon kannalta toivottavaa, sillä se aiheuttaa potilaalle ylimääräistä haittaa ja kustannuksia ja lisää myös yhteiskunnan kustannuksia. Sairaalaan palaamista kotiutuksen jälkeen voidaan pitää yhtenä hoidon laatua kuvaavana tekijänä. Sairaaloissa on käytössä lukuisia erilaisia kotiutuksen toimintamalleja, joiden tavoitteena on helpottaa kotiin siirtymistä ja vähentää kotiutukseen liittyviä ongelmia. Kuitenkin puutteet toimintamalleissa voivat johtaa potilaan palaamiseen sairaalaan ennalta suunnittelemattomasti pian kotiutuksen jälkeen.

KYSYMYS

Mitkä kotiutusmenetelmät vähentävät sisätautien tai kirurgian vuodeosastolta kotiutettujen aikuispotilaiden sairaalaan paluuta kolmen kuukauden sisällä kotiutuksesta?

AINEISTO JA MENETELMÄT

Järjestelmälliseen katsaukseen hyväksyttiin yhteensä 51 tutkimusta vuosilta 1990-2014, joista 47 oli satunnaistettua kokeellista tutkimusta (RCT). Tutkimusten tulokset yhdistettiin meta-analyysillä. Ryhmittäiset analyysit tehtiin ainoastaan hyvälaatuisiksi arvioiduista tutkimuksista. Katsaukseen mukaan valituissa tutkimuksissa kotiutettavilla potilailla oli sydänsairaus (n=21), ortopedinen vaiva (n=3), keuhkosairaus (n=3), aivohalvaus (n=1) tai tutkimuksessa mukana olevilla potilailla oli eri diagnoosiryhmien sairauksia (n=23). Katsauksen tarkempi menetelmällinen toteutus on kuvattu alkuperäisessä julkaisussa.

Näyttövinkki on hyvälaatuisten järjestelmällisten katsausten ja hoitosuosittelujen tiivistelmä. Sen tarkoituksena on levittää kansalaisille ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille näyttöön perustuvaa tietoa.

SUOSITUKSET SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTOON

Erilaiset kotiutusmenetelmät, kuten yksilöllisen kotiutussuunnitelman laadinta, voimaannuttava ohjaus, puhelinsoitto kotiutuksen jälkeen tai kaikkien potilaalla käytössä olevien lääkkeiden tarkistus ja käyttötarpeen arviointi, helpottavat potilaan kotiuttamista ja vähentävät potilaan palaamista uudelleen sairaalahoitoon kotiutuksen jälkeen.

- Usean menetelmän yhdistäminen ei tuota parempaa tulosta verrattaessa yksittäisen menetelmän käyttöön.
- Menetelmät, jotka alkavat jo sairaalassa ja jatkuvat vielä kotiutumisen jälkeen, vähentävät sairaalaan takaisin palaamista tehokkaammin verrattaessa vain ennen tai jälkeen toteutettaviin kotiutusmenetelmiin.
- Menetelmät, jotka lisäävät potilaan valmiuksia omahoitoon ja tukevat potilaan voimaantumista, ovat muita menetelmiä vaikuttavampia vähentämään sairaalahoitoon palaamista kolmen kuukauden sisällä kotiutumisesta. Voimaantumisella tarkoitetaan potilaan hallinnan tunteen lisääntymistä tai osallistumisen vahvistamista hänen omaan hoitonsa liittyvässä päätöksenteossa.

Potilaan omahoitovalmiuksien lisääminen on tehokas keino vähentää sairaalaan takaisin palaamista. Toteutuakseen se vaatii hoitajilta toimintamallin muuttamista perinteisestä ohjauksesta potilaan voimaantumista tukevaan ohjaukseen. Ohjauksen tavoitteena tulee olla potilaan omien tietoisien valintojen mahdollistuminen hoitoon liittyvässä päätöksenteossa.

Ennakoiva kotiutuksen suunnittelu näyttää vähentävän potilaan sairaalaan takaisin paluuta yhden kuukauden seurantajaksolla. Tämä sisältää yksilöllisen kotiutussuunnitelman laatimisen ennen potilaan kotiuttamista.

Hoitajien kouluttaminen ja potilaan omahoitoa tukevan toimintamallin käyttöönotto ovat tärkeässä osassa, kun tavoitteena on sairaalahoitoon palaamisen ehkäisy kotiutuksen jälkeen.

Alkuperäinen julkaisu:

Braet A, Weltens C, Sermeus W. Effectiveness of discharge interventions from hospital to home on hospital readmissions: a systematic review. JBI Database of Systematic Reviews & Implementation Reports 2016;14(2): 106-173.
doi:10.11124/ibisrir-2016-2016-2381.

TIIVISTELMÄN TEKIJÄT

Tutkija Hannele Siltanen, sh, TtT-opiskelija, Hoitotyön tutkimussäätiö,

hannele.siltanen@hotus.fi

Tutkija Virpi Jylhä, ft, FT, Hoitotyön tutkimussäätiö, virpi.jylha@hotus.fi

KÄYTTÖKELPOISUUS SUOMESSA JA LISÄTIETOJA

Järjestelmällisen katsauksen suositukset soveltuvat suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Suomessa esimerkiksi moniammatillisen kotiutustiimin toiminta on mahdollistanut yksilöllisen kotiutussuunnitelman ja oikea-aikaisen kotiutumisen toteutumisen monissa terveydenhuollon yksiköissä. Katsauksessa käytettävä käsite itsehoito (self-care) on ymmärretty samassa merkityksessä kuin tällä hetkellä Suomessa käytössä oleva omahoito-käsite (self-management).